

Aan: de voorzitters van de fracties in Provinciale Staten
van de provincie,
p/a Statengriffier Provincie

Onderwerp: Verkiezing Provinciale Staten

Bolsward, 22 augustus 2022

Geachte fractievoorzitter,

In maart 2023 zijn er verkiezingen voor de leden van Provinciale Staten waarvoor de programma's worden voorbereid. Met deze brief en het bijbehorende document vragen wij uw aandacht voor het gebouwde en groene erfgoed in uw provincie met het verzoek in een tijd van grote opgaven ook het erfgoed in uw programmering op te nemen.

Graag stellen wij de Federatie Particuliere Monumenteneigenaren (FPMe) aan u voor. De FPMe is belangenbehartiger van particuliere monumenteneigenaren. Deze eigenaren bezitten rijksmonumentale woonhuizen, boerderijen, landgoederen, kastelen en historische buitenplaatsen. Meer dan de helft van de ruim 63.000 rijksmonumenten in Nederland is in particulier bezit. De FPMe wil graag het belang van het gebouwde en groene erfgoed onder de aandacht van de politieke partijen in Provinciale Staten brengen en daarbij een aantal aanbevelingen doen. Hiervoor verwijzen wij u naar het bijgevoegde document.

Het erfgoed is niet alleen bepalend voor de identiteit van provincies, steden en landschappen maar is tevens een inspiratiebron voor toekomstige ontwikkelingen. Erfgoed verbindt het verleden met het heden en de toekomst. Erfgoed voorziet in een grote maatschappelijke behoefte, omdat veel erfgoed voor het publiek is opengesteld.

Wij hopen dat het erfgoed in de provinciale verkiezingsprogramma's de aandacht krijgt die het verdient en dat het erfgoed ook een bijdrage kan leveren in de verduurzamingsopgave die iedere provincie te wachten staat.

Mocht u behoefte hebben aan een nadere toelichting dan zijn wij daartoe graag bereid.

Met vriendelijke groet,
namens het bestuur van de FPMe,

Voorzitter

ERFGOED IN DE PROVINCIALE VERKIEZINGEN

Inleiding

Cultureel erfgoed is in iedere provincie aanwezig. Onder het cultureel erfgoed vallen gebouwen, landschappen en collecties in musea, maar erfgoed is ook in de bodem of onder water te vinden. Naast dit materiële erfgoed is er ook in iedere provincie immaterieel erfgoed zoals tradities, rituelen, verhalen en streektalen. Overheden letten erop dat er goed voor het erfgoed wordt gezorgd door het te beschermen, te behouden en te benutten. Erfgoed heeft kernkwaliteiten die de kwaliteit van de leefomgeving bevorderen, het verbindt en inspireert mensen.

Provincies en erfgoed

De bescherming van monumenten is een verantwoordelijkheid van Rijk en gemeenten en voor de omgang met monumenten zijn gemeenten eerstverantwoordelijk. Provincies zijn verantwoordelijk voor de subsidiëring van restauraties van rijksmonumenten en voor de advisering aan gemeenten bij vergunningen in het buitengebied. Daarnaast zijn de provincies verantwoordelijk voor de inrichting van provinciale steunpunten monumentenzorg en voor het toezicht op de gemeentelijke taakuitoefening op het terrein van het erfgoed. Tenslotte hebben de provincies met Provinciale Omgevingsvisies en -plannen de mogelijkheid cultuurhistorie te borgen en met eigen middelen het erfgoed financieel te ondersteunen.

De Federatie Particuliere Monumenteneigenaren (FPMe) heeft zes aanbevelingen geformuleerd die in provinciale verkiezingsprogramma's een plaats kunnen krijgen.

Aanbeveling 1 Cultuurhistorie in omgevingsplannen

Het borgen van cultuurhistorie in provinciale waardenkaarten biedt kansen voor het opnemen van cultuurhistorie in provinciale omgevingsplannen. Het monitoren van de staat van het erfgoed kan daarbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

Aanbeveling 2 Bevorder kennis, kunde en capaciteit bij gemeenten en steunpunten

Veel kleinere, maar ook grotere gemeenten hebben onvoldoende kennis, kunde en capaciteit beschikbaar voor een actieve loketfunctie en voor de keten van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De voorlichting aan monumenteneigenaren laat bij veel gemeenten te wensen over en de VTH-keten functioneert onvoldoende, waardoor de kwaliteit van de instandhouding van monumenten in gevaar komt. De toezichthoudende verantwoordelijkheid van provincies kan bijdragen aan het stimuleren van gemeenten en, waar dat nodig is, door het ondersteunen van gemeenten via de provinciale steunpunten monumentenzorg.

Aanbeveling 3 Stimuleer herbestemming en verduurzaming van monumenten

Monumenten kunnen niet altijd worden gebruikt voor functies waar zij oorspronkelijk voor zijn gebouwd. Voorbeelden daarvan zijn kerken, boerderijen en industriële gebouwen. Het herbestemmen van deze monumenten bevordert niet alleen een duurzaam gebruik van bouwmaterialen, maar biedt ook kansen ter bevordering van de verduurzaming van deze gebouwen en de leefbaarheid van de omgeving. Ook het bijdragen aan het oplossen van het woningtekort is een mogelijkheid bij herbestemmen van monumenten.

Aanbeveling 4 Bevorder samenwerking van erfgoedorganisaties

Veel erfgoedorganisaties functioneren dankzij de inzet van vrijwilligers. Deze vrijwilligers beschikken over kennis en vaardigheden, die vaak onvoldoende worden benut. Het laten samenwerken en

faciliteren van een professionele ondersteuning biedt mogelijkheden voor krachtenbundeling en inzet van kennis die ten goede van het erfgoed kan komen.

Aanbeveling 5 Stimuleer de provinciale erfgoedinstellingen

Provinciale erfgoedinstellingen als de erfgoedhuizen en de provinciale monumentenwachten zijn van grote waarde in de erfgoedinfrastructuur. Zij zijn de uitvoeringsorganisaties voor gemeenten en eigenaren, maar zijn (mede) afhankelijk van provinciale middelen, waarover in een ver verleden afspraken tussen Rijk en provincies zijn gemaakt. Deze organisaties kunnen door voorlichting en ondersteuning in belangrijke mate bijdrage aan de instandhouding van het gebouwde en groene erfgoed.

Aanbeveling 6 Bevorder erfgoededucatie en burgerparticipatie

Publieke betrokkenheid is essentieel voor het erfgoed. Het bieden van de mogelijkheid om burgers te betrekken bij het erfgoed en desgewenst ook te bekwamen in de erfgoedsector draagt bij aan een goede infrastructuur voor het erfgoed.

Het omzetten van onze aanbevelingen door verankering in beleid vereist tevens een uitvoeringsagenda waarmee het beleid in daden wordt omgezet. Voor een dergelijke uitvoeringsagenda zullen ook middelen beschikbaar moeten komen. De FPMe spreekt de hoop uit dat de politieke partijen in Provinciale Staten erfgoed op de politieke agenda zetten.

FPMe/augustus 2022